

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski (przewodniczący)
SSN Małgorzata Bednarek (sprawozdawca)
SSN Paweł Kołodziejcki

w sprawie **M. F.**

skazanego z art. 178a § 4 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w dniu 8 listopada 2023 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 3 listopada 2022 r., sygn. akt XI Ka 929/22,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Chełmie

z dnia 28 kwietnia 2022 r., sygn. akt II K 188/21

**uchyła zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Lublinie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Chełmie wyrokiem z 28 kwietnia 2022 roku, o sygn. akt II K 188/21, uznał M. F. winnym zarzucanego mu występku z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 178a § 1 k.k., za który na podstawie art. 178a § 4 k.k. wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności. Sąd I instancji orzekł również na

podstawie art. 42 § 3 k.k. dożywotni zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, a na podstawie art. 43a § 2 k.k. orzekł od oskarżonego świadczenie pieniężne w kwocie 10.000 zł na rzecz Funduszu. Zaliczył również na poczet kary pozbawienia wolności okres zatrzymania, a na poczet orzeczonego środka karnego okres zatrzymania prawa jazdy i zwolnił oskarżonego od ponoszenia opłaty i wydatków.

Od powyższego wyroku apelację wniósł obrońca oskarżonego w części dotyczącej orzeczenia o karze i o środku karnym. Obrońca podniósł zarzut rażącej niewspółmierności kary 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz środka karnego dożywotniego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych. W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez złagodzenie wymierzonej kary pozbawienia wolności oraz skrócenie okresu trwania zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych

Wyrokiem z 3 listopada 2022 roku sygn. akt XI Ka 929/22 Sąd Okręgowy w Lublinie utrzymał w mocy zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Chełmie.

Od wskazanego wyroku sądu II instancji kasację wywiódł obrońca skazanego, w której zarzucił rażące i mające wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia naruszenie prawa procesowego tj. art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. oraz rażące naruszenie prawa materialnego tj. art. 178a § 4 k.k. oraz art. 106 k.k. polegające na zaniechaniu przeprowadzenia rzetelnej i uwzględniającej całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz zaniechaniu wyjścia poza granice zaskarżenia i zarzuty podniesione w apelacji - kontroli odwoławczej skutkujące utrzymaniem w mocy rażąco niesprawiedliwego wyroku na mocy, którego skazano M. F. za czyn z art. 178a § 4 k.k. pomimo, że przed datą wyrokowania przez Sąd Okręgowy w Lublinie uległo zatarciu wcześniejsze skazanie za przestępstwo warunkujące odpowiedzialność karną określoną w art. 178a § 4 k.k.

Odpowiedź na kasację złożył prokurator, w której wniósł o jej uwzględnienie i uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy oskarżonego M. F. do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu Lublinie.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Kasacja obrońcy skazanego jest oczywiście zasadna, co uzasadniało jej rozpoznanie i uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zaskarżony wyrok został wydany z rażącym naruszeniem prawa procesowego i materialnego, wskazanym w zarzutach kasacji, co miało istotny wpływ na jego treść.

Rację ma skarżący wskazując, że Sąd Okręgowy w Lublinie zaniechał przeprowadzenia, niezależnie od granic zaskarżenia i zarzutu podniesionego w środku odwoławczym wniesionym przez obrońcę M. F., rzetelnej kontroli odwoławczej co skutkowało utrzymaniem w mocy rażąco niesprawiedliwego - w dacie orzekania przez sąd odwoławczy - orzeczenia w zakresie przypisania oskarżonemu popełnienia występku z art. 178a § 4 k.k.

Zgodnie z art. 178a § 4 k.k. odpowiedzialności karnej przewidzianej w tym przepisie podlega sprawca czynu określonego w art. 178a § 1 k.k., który był wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo za przestępstwo określone w art. 173 k.k., 174 k.k., 177 k.k. lub art. 355 § 2 k.k. popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo dopuścił się czynu określonego w § 1 art. 178a k.k. w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo.

Jedną z przesłanek możliwości przypisania sprawcy występku z art. 178a § 1 k.k. surowszej odpowiedzialności karnej przewidzianej w art. 178a § 4 k.k. jest zatem ustalenie, że był on uprzednio prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo za przestępstwo określone w art. 173 k.k., 174 k.k., 177 k.k. lub art. 355 § 2 k.k. popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego. Nie budzi przy tym wątpliwości na gruncie obowiązujących przepisów prawa, że do przyjęcia surowszej kwalifikacji prawnej wynikającej z treści art. 178 § 4 k.k. koniecznym jest ustalenie, że uprzednie prawomocne skazanie sprawcy nie uległo zatarciu w dacie wyrokowania co do czynu określonego w art. 178a § 1 k.k., będącego przedmiotem aktualnego osądu, również wtedy, gdy do popełnienia tego czynu doszło przed upływem okresu niezbędnego do zatarcia wcześniejszego skazania (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 marca 2018 r., III KK 36/18; z dnia 8 stycznia 2019 r., III KK 699/18, z dnia 6 lipca 2022 r., sygn. II KK 533/21). Przeszkodą więc do

przyjęcia wobec sprawcy, któremu zarzucono prowadzenie w stanie nietrzeźwości pojazdu mechanicznego w ruchu lądowym, surowszej odpowiedzialności karnej z art. 178a § 4 k.k., jest fakt zatarcia z mocy prawa wcześniejszego skazania za przestępstwo określone w art. 178a § 1 k.k. lub wymienione w art. 178a § 4 k.k., zaistniały w dacie wyrokowania (zob. wyrok Sądu Najwyższego: z dnia 21 marca 2018 r., III KK 36/18; z dnia 27 maja 2020 r., IV KK 553/19).

Z akt sprawy natomiast wynika, że podstawą skazania i przyjęcia przez Sąd Okręgowy w Lublinie surowszej odpowiedzialności karnej wobec oskarżonego M. F. było uprzednie skazanie wyrokiem Sądu Rejonowego w Chełmie z 10 czerwca 2009 roku, sygn. akt II K 599/07 za czyn z art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. oraz czyn z art. 178 a § 1 k.k., za które to czyny wymierzono mu karę łączną 5 lat pozbawienia wolności oraz zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 8 lat. Nadmienić należy, że na skutek apelacji tak oskarżonego, jak i prokuratora Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z 14 stycznia 2010 r., sygn. akt XI Ka 810/09 zmienił powyższy wyrok w ten sposób, że jednostkową karę pozbawienia wolności orzeczoną za jeden z przypisanych czynów M. F. podwyższył do 7 lat oraz na nowo ukształtował karę łączną pozbawienia wolności podwyższając ją również do 7 lat.

Postanowieniem Sądu Okręgowego w Zamościu z 26 października 2012 r., sygn. akt III KOW.1997/12/WZ M. F. natomiast został warunkowo zwolniony z odbycia reszty niewykonanej względem niego kary pozbawienia wolności, przy czym okres próby sąd wyznaczył na okres do 19 marca 2015 r. Jak wynika ze znajdujących się w aktach sprawy danych o karalności z 14 września 2022 r. (k. 175) środek kamy w postaci zakazu prowadzenia pojazdów został wykonany 15 sierpnia 2020 r. W dacie czynu popełnionego przez M. F. tj. 14 marca 2021 r. nie obowiązywał więc oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych orzeczony wyżej wymienionym wyrokiem Sądu Rejonowego w Chełmie z 10 czerwca 2009 roku.

Z treści art. 107 § 1 k.k. wynika natomiast, że w razie skazania na karę pozbawienia wolności wymienioną w art. 32 pkt 3 lub karę 25 lat pozbawienia wolności, zatarcie skazania następuje z mocy prawa z upływem 10 lat od wykonania lub darowania kary albo od przedawnienia jej wykonania. Natomiast zgodnie z treścią art. 82 § 1 k.k. karę uważa się za odbytą z chwilą warunkowego zwolnienia, jeżeli

w okresie próby i w ciągu 6 miesięcy od jej zakończenia nie odwołano warunkowego zwolnienia. Mając na względzie treść przywołanych przepisów i biorąc pod uwagę, że postanowieniem Sądu Okręgowego w Zamościu z 26 października 2012 r., sygn. akt III KOW.1997/12/WZ, warunkowo zwolniono oskarżonego z odbycia reszty niewykonanej kary pozbawienia wolności - zatarcie skazania będące wynikiem przywołanego wyroku Sądu Rejonowego w Chemie z 10 czerwca 2009 r. nastąpiło 26 października 2022 roku. Prawomocny wyrok Sądu Okręgowego będący przedmiotem rozpoznania niniejszej sprawy zapadł natomiast – jak już o tym wcześniej była mowa – 3 listopada 2022 r., a więc w dacie, w której doszło do zatarcia skazania będącego podstawą przyjęcia surowszej odpowiedzialności karnej wynikającej z treści art. 178a § 1 k.k.

Przypomnieć w tym miejscu należy, że w myśl dyspozycji przepisu art. 106 k.k. skazanie uważa się za niebyłe z chwilą zatarcia, co oznacza, że fakt uprzedniego skazania, z chwilą jego zatarcia, nie może rodzić dla skazanego żadnych negatywnych konsekwencji, z uwagi na przywrócenie mu statusu osoby niekaranej.

W tej sytuacji, o ile wyrokując 28 kwietnia 2022 r. Sąd Rejonowy w Chełmie był uprawniony do przyjęcia, że zachowanie oskarżonego, mające miejsce 14 marca 2021 r. wypełniło ustawowe znamiona występkę z art. 178a § 4 k.k., to w dacie wyrokowania przez Sąd Okręgowy w Lublinie, mianowicie 3 listopada 2022 r., z uwagi na zatarcie - z dniem 26 października 2022 r. - skazania M. F. wynikające z wyroku Sądu Rejonowego w Chełmie zapadłego w sprawie II K 599/07, ustalenie to było błędne.

W kontekście powyższego uznać należy, że Sąd Okręgowy w Lublinie, przeprowadził wadliwą kontrolę odwoławczą zaskarżonego wyroku, bezzasadnie uznając, iż w sprawie nie istnieją podstawy do wyjścia poza granice zaskarżenia i zarzutów w rozumieniu art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., podczas gdy prawidłowa, odpowiednio pogłębiona analiza zgromadzonych w sprawie dowodów, w szczególności tych dotyczących uprzedniego wyrokowania względem oskarżonego oraz pogłębiona analiza przepisów prawa określających moment zatarcia skazania w przypadku orzeczenia w przedmiocie warunkowego zwolnienia winno było skutkować zmianą opisu i kwalifikacji prawnej przypisanego oskarżonemu czynu i w konsekwencji znaleźć swoje odzwierciedlenie w wymierzonej M. F. karze i

orzeczonego względem niego środka karnego.

Mając powyższe okoliczności na uwadze orzeczono jak w sentencji wyroku.

[SOP]

[ms]